

EU's kriterier for grønne offentlige indkøb af haveartikler og gartnerydelser

Grønne offentlige indkøb (Green Public Procurement – GPP) er et frivilligt instrument. Dette dokument indeholder de kriterier for grønne offentlige indkøb, som EU har fastlagt for produktgruppen haveartikler og gartnerydelser. Den tilhørende tekniske baggrundsrapport giver det fulde overblik over baggrunden for udvælgelsen af disse kriterier samt henvisning til yderligere oplysninger.

For hver gruppe af produkter/tjenesteydelser er der valgt to sæt kriterier:

- De centrale kriterier er dem, der egner sig til brug for enhver ordregivende myndighed og omhandler de vigtigste miljøvirkninger. De er udformet, så de kræver mindst mulig yderligere kontrol og færrest mulige omkostningsstigninger.
- De omfattende kriterier bruges af dem, der ønsker at købe de bedste produkter, markedet kan tilbyde. Disse kriterier kan indebære yderligere kontrol eller en let forøget omkostning i forhold til andre produkter med samme funktionalitet.

1. Definition og anvendelsesområde

Anvendelsesområde

Disse EU-kriterier for grønne offentlige indkøb dækker indkøb til vedligeholdelse af offentlige grønne områder: de nødvendige haveartikler, havemaskiner og gartnerydelser til vedligeholdelse af offentlige grønne områder. Vedrørende havemøbler findes der information i de kommende EU-kriterier for grønne offentlige indkøb af møbler og de tilhørende baggrundsrapporter¹. Visse miljøaspekter af gartnerydelser falder uden for disse anbefalingers anvendelsesområde, f.eks. brugen af vare- og lastbiler og personaleuniformer, idet disse elementer er dækket af andre produktgrupper, nemlig transport (for køretøjer) og tekstiler (for personaleuniformer), jf. også de respektive kriterier for grønne offentlige indkøb.

Gartnerydelser kan udføres enten direkte af den ordregivende myndigheds eget personale eller gennem en servicevirksomhed. Dokumentet vil derfor indeholde kriterier for såvel direkte indkøb af de primære produkter/elementer, der anvendes i vedligeholdelse af grønne områder, nemlig plantearter, jordforbedringsmidler, havematerialer og -redskaber, maskiner (plæneklippere, kompostkværne osv.) og vandingssystemer, som indkøb af gartnerydelser, der vil blive omfattet af yderligere specifikationer vedrørende transport og andre bestemmelser om kontraktens opfyldelse.

---

¹ http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

Haveartikler

Det anbefales at anvende kriterier for følgende primære haveartikler og -udstyr:

- jordforbedringsmidler (et jordforbedringsmiddel er et middel, der jævnlige tilsættes jorden for at forbedre dens frugtbarhed og omfatter midler som kompost, husdyrgødning og flis)
- pryddplanter (en pryddplante er en plante, der ikke er hjemmehørende på stedet)
- vandingssystemer
- havemaskiner
- smøreløser
- herbicider og pesticider
- invasive planter

Kriterierne gælder havemaskiner, som er udstyret med forbrændingsmotor, motor eller genopladelige batterier eller manuelt drevet, af følgende typer:

- plæneklippere (inkl. havetraktorer) og plæneluftere
- buskryddere
- kædesave
- græstrimmere
- trimmere og hækkeklippere
- løvsugere og løvblæsere
- fingerklippere
- radrensere
- fræsere
- kompostkværne

Det er kriterierne for de eksisterende miljømærker, der er blevet anvendt til at definere specifikationerne. Selv om det i visse tilfælde er vanskeligt at prioritere visse kriterier, da de er indbyrdes forbundne, er der skelnet mellem centrale og omfattende kriterier.

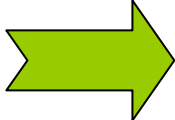
For vandingssystemernes vedkommende er der imidlertid ikke foretaget nogen sondring mellem centrale og omfattende kriterier, fordi næsten alle kriterier er nødvendige for installation af vandeffektive vandingssystemer, hvilket gør det vanskeligt at skelne mellem de to niveauer. Da kriterierne endvidere ikke er komplicerede for tilbudsgiverne at bevise, at de opfylder, eller vanskelige for de ordregivende myndigheder at kontrollere, blev det vurderet, at det var unødvendigt med en sondring.

Gartnerydelser

I udlicitering af gartnerydelser anbefales der kriterier for både de produkter og de metoder, der skal anvendes i udførelsen af opgaven.

Foruden tekniske specifikationer og udvælgelseskriterier anbefales en række kontraktlige bestemmelser, som ikke kan bedømmes undervejs i udbudsprocessen. Der er derfor brug for særlig overvågning i forbindelse med forvaltningen af kontrakten.

2. Væsentlige miljøvirkninger

Væsentlige miljøvirkninger	GPP-tilgang
<ul style="list-style-type: none"> Jord- og vandforurening, eutrofiering², bioakkumulering og biomagnificering³ af farlige stoffer med negative og endog toksiske virkninger på miljøet som følge af uhensigtsmæssig anvendelse af plantebeskyttelsesmidler og gødning samt brug af toksiske smøremidler Overforbrug af reelt ikke-fornyelige ressourcer, som f.eks. tørv, i jordforbedringsmidler Stort forbrug af drikkevand Stor produktion af organisk affald Stor produktion af emballageaffald Støj og luftforurening fra havemaskiner, forbrugt brændstof Transport 	 <ul style="list-style-type: none"> Anvende kompost fra separat indsamlet affald som jordforbedringsmiddel og gødning med høj kvalitetskontrol Undgå at anvende tørv som jordforbedringsmiddel Begrænse risiciene i forbindelse med brug af plantebeskyttelsesmidler og anvende alternative skadedyrsbekæmpelsesmetoder Bruge (når det muligt) vand, der ikke er drikkevand, installere effektive vandingsystemer og anvende forskellige metoder til at begrænse vandefterspørgslen, f.eks. jorddækning, plante blomsterarrangementer efter planternes vandbehov eller vælge tilpassede/hjemmehørende prydblplanter Købe fortrinsvis økologisk dyrkede og hjemmehørende prydblplanter Foretage selektiv affaldsindsamling og organisk affaldshåndtering til kompostering og jorddækning Købe produkter i genbrugsemballage eller komposterbar, genanvendelig eller bionedbrydelig emballage Bruge maskiner med et lavt støj- og emissionsniveau og lavt forbrug og vælge mere miljøvenlige brændstoffer Anvende biologisk hurtigt nedbrydelige og ikke potentielt bioakkumulerende smøremidler eller regenereret olie til havemaskinerne Lade personalet gennemgå den rette uddannelse Træffe forholdsregler over for invasive plante- og dyrearter.

Bemærk, at rækkefølgen af virkningerne ikke nødvendigvis afspejler deres betydning.

² Eutrofiering er den proces, hvorved vandområder (f.eks. søer, flodmundinger eller stilleflydende vandløb) får for meget næring, hvilket medfører en overdreven plantevækst (alger, ukrudt osv.). Når denne øgede plantevækst visner og nedbrydes, falder niveauet af opløst ilt i vandet, hvilket kan medføre, at vandlevende organismer (f.eks. fisk) dør. Næringsstofferne kan komme fra mange forskellige menneskeskabte kilder såsom gødning anvendt på afgrøder, jorderosion, deposition af kvælstof fra atmosfæren, udledning fra spildevandsanlæg og urensset byspildevand.

³ Bioakkumulering forekommer, når en organisme absorberer et toksisk stof i større mængder end den mængde, hvori stoffet udskilles eller nedbrydes biologisk. Biomagnificering er den øgede koncentration af et stof, som forekommer i en fødekæde som følge af en energisk og lav (eller ikkeeksisterende) grad af udskillelse/nedbrydning af stoffet i fødekæden. Selv om udtrykket undertiden benyttes synonymt med "bioakkumulering", skelnes der klart mellem de to udtryk. Bioakkumulering finder sted inde i en organisme, og biomagnificering finder sted på tværs af forskellige led i fødekæden.

3. EU's kriterier for grønne offentlige indkøb af haveartikler og gartnerydelse

Centrale kriterier	Omfattende kriterier
3.1 EU's kriterier for grønne offentlige indkøb af pryddplanter	
GENSTAND	GENSTAND
Indkøb af pryddplanter og træer	Indkøb af pryddplanter og træer
TEKNISKE SPECIFIKATIONER	TEKNISKE SPECIFIKATIONER
<p>Planteegenskaber</p> <p>1. Mindst [X] % af pryddplanterne skal være arter, der egner sig til de lokale vækstforhold (jordens surhed, den gennemsnitlige nedbør, temperaturområdet i løbet af året osv.).</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal fremlægge en liste over alle de arter og det samlede antal enheder, de agter at levere, sammen med priserne</p>	<p>Planteegenskaber</p> <p>1. Mindst [X+10] % af pryddplanterne skal være arter, der egner sig til de lokale vækstforhold (jordens surhed, den gennemsnitlige nedbør, temperaturområdet i løbet af året osv.).</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal fremlægge en liste over alle de arter og det samlede antal enheder, de agter at levere, sammen med priserne</p>
	<p>2. Mindst [Y] % af pryddplanterne skal være økologisk dyrket i henhold til forordning (EF) nr. 834/2007.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal fremlægge en liste over alle de arter og det samlede antal enheder, de agter at levere, sammen med priserne</p>
	<p>Plantebeholdere</p> <p>3. Planter skal leveres i genanvendelige eller bionedbrydelige beholdere. Virksomheden er forpligtet til at tage genanvendelige plantebeholdere retur, efter at planterne/træerne er plantet ud. Biologisk nedbrydelige plantebeholdere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • skal være fremstillet af 100 % nedbrydelige (komposterbare) stoffer, såsom halm, kork, træmel eller majsstivelse • må ikke indeholde syntetiske plastmaterialer, blødgørere eller biocidstoffer, som f.eks. findes i biocider eller konserveringsmidler.

	<p>Verificering: Hvis beholderne er genanvendelige, skal tilbudsgiverne fremlægge en underskrevet erklæring om, at de vil tage plantebeholderne retur, efter at de er selektivt indsamlet af gartnere. Hvis beholderne er biologisk nedbrydelige, skal tilbudsgiverne indsende en liste over produktionredienser og deres respektive andele samt en erklæring om, at specifikationerne er opfyldt. Den ordregivende myndighed skal for egen regning konsultere relevant dokumentation, herunder europæiske eller nationale standarder, for at fastslå, om beholderne er biologisk nedbrydelige, baseret på tilbudsgiverens fremsendte liste over produktionredienser og deres respektive andel. Plantebeholdere, der er mærket med et type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne i lighed med produkter, der er klassificeret som biologisk nedbrydelige og komposterbare i henhold til standard EN 13432:2000 eller tilsvarende. Anden relevant dokumentation skal accepteres.</p>
	<p>Emballage</p> <p>4. Små planter skal leveres i returemballage.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal fremlægge en underskrevet erklæring om, at de vil opfylde dette kriterium.</p>

Forklarende noter

Planter, der er egnede til de lokale vækstforhold: Den ordregivende myndighed skal udarbejde en liste over de mest almindelige plantearter, som er velegnede til jordens surhed, den gennemsnitlige nedbør, temperaturområdet i løbet af året osv. i regionen. Tilbudsgiverne kan eventuelt blive anmodet om at fremlægge deres egen liste over velegnede planter, og de forskellige bud kan blive sammenlignet på grundlag af en liste med sammenligningskriterier, som den ordregivende myndighed fremsender til tilbudsgiverne. Den ordregivende myndighed skal for egen regning konsultere relevant dokumentation, herunder officielle nationale eller regionale kilder, for at opstille fortegnelsen over plantearter, der egner sig til de lokale vækstforhold.

Naturligt forekommende/hjemmehørende planter: Hvis den ordregivende myndighed ønsker at forstærke forbindelsen mellem grønne byområder og det naturlige miljø og skabe habitater for regionens fauna i byen, kan den angive, at en vis andel af planterne skal være naturligt forekommende eller hjemmehørende i regionen (hvilket ikke betyder, at de skal være dyrket lokalt). Myndigheden skal udarbejde en liste over de mest almindelige hjemmehørende plantearter i regionen, som er egnede til havebrug. Disse lister findes for en stor dels vedkommende allerede. Tilbudsgiverne kan eventuelt blive anmodet om at fremlægge deres egen liste over hjemmehørende planter, og de forskellige bud kan blive sammenlignet.

Økologisk dyrkede planter: Udbuddet af økologisk dyrkede pryddplanter varierer meget fra land til land. Hvis den ordregivende myndighed er usikker på produkternes pris og tilgængelighed på markedet, anbefales det at foretage visse indledende markedsundersøgelser for at afdække, om produkterne er tilgængelige på markedet, og fastsætte en passende procentdel. Dette kan alternativt anvendes som tildelingskriterium.

Procentdel af planter, der er egnede til de lokale vækstforhold og/eller er økologisk dyrkede: Den ordregivende myndighed skal angive, hvordan procentdelen udregnes, enten i antal eller euro. Den ordregivende myndighed kan eventuelt i stedet specificere, at visse arter skal være 100 % økologisk dyrket.

Centrale kriterier	Omfattende kriterier
3.2 EU's kriterier for grønne offentlige indkøb af jordforbedringsmidler	
GENSTAND	GENSTAND
Indkøb af jordforbedringsmidler med lav miljøvirkning	Indkøb af jordforbedringsmidler med lav miljøvirkning
TEKNISKE SPECIFIKATIONER	TEKNISKE SPECIFIKATIONER
<p>1. Generelle bestanddele i jordforbedringsmidler til gødskning</p> <p>1.1. De jordforbedringsmidler, der anvendes til at udføre ydelsen, må ikke indeholde tørv eller slam fra rensningsanlæg.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende en detaljeret beskrivelse af produktets sammensætning, det organiske materiales oprindelse og en erklæring om, at produktet opfylder ovenstående krav. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>	<p>1. Generelle bestanddele i jordforbedringsmidler til gødskning</p> <p>1.1. De jordforbedringsmidler, der anvendes til at udføre ydelsen, må ikke indeholde tørv eller slam fra rensningsanlæg.</p> <p>1.2. Indholdet af organisk materiale skal stamme fra forarbejdning og/eller genbrug af affald (som fastsat i Rådets direktiv 2006/12/EF af 5. april 2006 om affald og bilag I hertil).</p> <p>1.3. Slam (som ikke stammer fra rensningsanlæg) kan kun anvendes, hvis det kan identificeres som en af følgende affaldstyper (som fastsat i Kommissionens beslutning 2001/118/EF af 16. januar 2001 om</p>

ændring af Kommissionens beslutning 2000/532/EF, for så vidt angår listen over affald, og når disse ikke er blandet med udstrømninger eller slam, som falder uden for den angivne produktionsproces):

- 020305: slam fra lokal spildevandsbehandling i forbindelse med fremstilling og forarbejdning af frugt, grøntsager, korn, spiseolier, kakao, kaffe, te, tobak, konserves, gær og gærekstrakt samt produktion og fermentering af melasse
- 020403: slam fra lokal spildevandsbehandling i forbindelse med sukkerfremstilling
- 020502: slam fra lokal spildevandsbehandling i mejeriindustrien
- 020603: slam fra lokal spildevandsbehandling i bagerier og sukkervarefabrikker
- 020705: slam fra lokal spildevandsbehandling i forbindelse med fremstilling af alkoholholdige og alkoholfrie drikkevarer (bortset fra kaffe, te og kakao).

Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende en detaljeret beskrivelse af produktets sammensætning, det organiske materiales oprindelse og en erklæring om, at produktet opfylder ovenstående krav. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.

2. Farlige stoffer i jordforbedringsmidler til gødskning

Det maksimale indhold af tungmetaller i affaldet før behandling (mg/kg tørvægt) skal opfylde nedennævnte krav vedrørende farlige stoffer. I det endelige produkt skal indholdet af følgende grundstoffer målt i tørvægt være lavere end nedenstående værdier:

Grundstof	mg/kg (tørvægt)		Grundstof	mg/kg (tørvægt)
Zn	300		Cr	100

	<table border="1" data-bbox="1120 196 2000 411"> <tr> <td>Cu</td> <td>100</td> <td></td> <td>Mo (*)</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Ni</td> <td>50</td> <td></td> <td>Se (*)</td> <td>1.5</td> </tr> <tr> <td>Cd</td> <td>1</td> <td></td> <td>As (*)</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Pb</td> <td>100</td> <td></td> <td>F (*)</td> <td>200</td> </tr> <tr> <td>Hg</td> <td>1</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p data-bbox="1120 411 2000 486">(*) Data vedrørende forekomst af disse grundstoffer kræves kun for produkter indeholdende materiale fra industriprocesser.</p> <p data-bbox="1120 523 2016 726">Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende de relevante testrapporter (EN 13650, ISO 16772 eller tilsvarende) for at dokumentere, at ovennævnte kriterier er opfyldt. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>	Cu	100		Mo (*)	2	Ni	50		Se (*)	1.5	Cd	1		As (*)	10	Pb	100		F (*)	200	Hg	1			
Cu	100		Mo (*)	2																						
Ni	50		Se (*)	1.5																						
Cd	1		As (*)	10																						
Pb	100		F (*)	200																						
Hg	1																									
	<p data-bbox="1120 770 2000 802">3. Fysiske forurenende stoffer i jordforbedringsmidler til gødskning</p> <p data-bbox="1120 834 2016 898">I det endelige produkt skal indholdet af glas, metal og plast (summen af hvert element) være lavere end 0,5 % målt i tørvægt.</p> <p data-bbox="1120 938 2016 1141">Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende de relevante testrapporter (EN 13650, ISO 16772 eller tilsvarende) for at dokumentere, at ovennævnte kriterier er opfyldt. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>																									
	<p data-bbox="1120 1185 2000 1217">4. Kvælstof (N) i jordforbedringsmidler til gødskning</p> <p data-bbox="1120 1249 2016 1353">Kvælstofindholdet i produktet må ikke overstige 3 % total N (i vægtprocent), og uorganisk N må ikke udgøre mere end 20 % af total N (dvs. organisk N $\geq$ 80 %).</p>																									

	<p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende de relevante testrapporter (EN 13650, ISO 16772 eller tilsvarende) for at dokumentere, at ovennævnte kriterier er opfyldt. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>
	<p>5. Produktegenskaber i jordforbedringsmidler til gødskning</p> <p>Produkterne må ikke modvirke planternes fremspiring eller efterfølgende vækst og skal indeholde mindst 25 % tørstof målt i vægt og mindst 20 % organisk materiale målt i tørvægt.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende de relevante testrapporter (EN 13650, ISO 16772 eller tilsvarende) for at dokumentere, at ovennævnte kriterier er opfyldt. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>
	<p>6. Sundhed og sikkerhed i forbindelse med jordforbedringsmidler til gødskning</p> <p>Produkternes indhold af primære patogener må ikke overskride følgende maksimumniveauer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • salmonella: ikke til stede i 25 g af produktet • helmint æg: ikke til stede i 1,5 g af produktet • E. coli: <1000 MPN/g (MPN: most probable number) <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende de relevante testrapporter (EN 13650, ISO 16772 eller tilsvarende) for at dokumentere, at ovennævnte kriterier er opfyldt. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier</p>

	fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.
--	--

Forklarende noter

Vækstmedier: EU's miljømærke omfatter også kriterier for vækstmedier. Anvendelsen af vækstmedier begrænser sig normalt til planteskoler, men hvis de anvendes som jordforbedringsmidler, skal de også opfylde ovenstående henholdsvis centrale og omfattende kriterier.

Miljømærker af type I eller ISO 14024: Miljømærker af type I eller ISO 14024 har underliggende kriterier, der er fastlagt af et uafhængigt organ, og som overvåges i en certificerings- og revisionsproces. De er således en særdeles gennemsigtig, pålidelig og uafhængig informationskilde. Disse mærker skal opfylde følgende betingelser:

- Kravene til mærket baseres på et videnskabeligt grundlag.
- Miljømærkerne vedtages med deltagelse af alle berørte parter såsom statslige organer, forbrugere, fabrikanter, distributører og miljøorganisationer
- De er tilgængelige for alle berørte parter.

Inden for offentlige indkøb kan indkøberne kræve, at kriterierne for et bestemt miljømærke skal være opfyldt, og at miljømærket kan bruges som dokumentation for opfyldelse af kriterierne. De må imidlertid ikke kræve, at produktet er mærket med et miljømærke. Desuden kan indkøberne kun benytte miljømærkekriterier, som gælder egenskaberne i selve produktet eller ydelsen eller produktionsprocessen, og ikke kriterier, der gælder den almindelige ledelse af virksomheden.

Bevis for opfyldelse af kriterierne: Hvis verificeringen af kriterierne tillader brug af anden relevant dokumentation, kan det f.eks. være et teknisk dossier fra fabrikanten, en testrapport fra et anerkendt organ eller andre relevante beviser. Den ordregivende myndighed skal selv afgøre fra sag til sag, om den fremlagte dokumentation set fra en teknisk/juridisk synsvinkel kan anses for egnet.

Centrale og omfattende kriterier	
3.3 EU's kriterier for grønne offentlige indkøb af vandingssystemer	
GENSTAND	GENSTAND
Indkøb af automatiske vandingssystemer	Indkøb af automatiske vandingssystemer
TEKNISKE SPECIFIKATIONER	TEKNISKE SPECIFIKATIONER
1. Vandingssystemet skal kunne justeres områdevis med hensyn til mængden af doseret vand.	1. Vandingssystemet skal kunne justeres områdevis med hensyn til mængden af doseret vand.

<p>2. Vandingsystemet skal have indstillelige timere, så vandingsperioden kan programmeres.</p> <p>3. Vandingsystemet skal have hygrometre, der måler jordens fugtighedsniveauer, og som automatisk standser vandingen, når jordens fugtighedsniveau er tilstrækkeligt højt (f.eks. efter regnvejr).</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende relevant teknisk dokumentation for, at disse kriterier er opfyldt.</p>	<p>2. Vandingsystemet skal have indstillelige timere, så vandingsperioden kan programmeres.</p> <p>3. Vandingsystemet skal have hygrometre, der måler jordens fugtighedsniveauer, og som automatisk standser vandingen, når jordens fugtighedsniveau er tilstrækkeligt højt (f.eks. efter regnvejr).</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende relevant teknisk dokumentation for, at disse kriterier er opfyldt.</p>
TILDELINGSKRITERIER	TILDELINGSKRITERIER
<p>1. Der vil blive tildelt yderligere point, hvis vandingsystemet kan indsamle og udnytte vand fra lokalt genvundne kilder såsom regnvand, grundvand og filtreret husspildevand.</p> <p>Verificering: Den ordregivende myndighed udsteder retningslinjer baseret på vandressourcernes tilgængelighed, som specifikt gælder for vandingsystemets klimaforhold og placering. Tilbudsgiverne skal indsende relevant teknisk dokumentation for, at disse kriterier er opfyldt.</p>	<p>1. Der vil blive tildelt yderligere point, hvis vandingsystemet kan indsamle og udnytte vand fra lokalt genvundne kilder såsom regnvand, grundvand og filtreret husspildevand.</p> <p>Verificering: Den ordregivende myndighed udsteder retningslinjer baseret på vandressourcernes tilgængelighed, som specifikt gælder for vandingsystemets klimaforhold og placering. Tilbudsgiverne skal indsende relevant teknisk dokumentation for, at disse kriterier er opfyldt.</p>

Centrale kriterier	Omfattende kriterier
3.4 EU's kriterier for grønne offentlige indkøb af havemaskiner	
GENSTAND	GENSTAND
Indkøb af havemaskiner med lav miljøvirkning af den type og teknologi, der er specificeret i afsnit 1 af dette dokument	Indkøb af havemaskiner med lav miljøvirkning af den type og teknologi, der er specificeret i afsnit 1 af dette dokument
TEKNISKE SPECIFIKATIONER	TEKNISKE SPECIFIKATIONER
Brændstoftyper til maskiner med forbrændingsmotor	Brændstoftyper til maskiner med forbrændingsmotor
1. Hvis maskinen har en forbrændingsmotor, skal den være designet, så	1. Hvis maskinen har en forbrændingsmotor, skal den være designet, så

den kan køre på en eller flere af følgende brændstoftyper: blyfri benzin med et benzenindhold på <1,0 volumenprocent, alkylatbenzin, benzin i miljøklasse A eller biobrændstoffer.

Verificering: Tilbudsgiverne skal fremlægge en underskrevet erklæring om, at produkterne opfylder specifikationerne. Maskiner, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.

den kan køre på en eller flere af følgende brændstoftyper: blyfri benzin med et benzenindhold på <1,0 volumenprocent, alkylatbenzin, benzin i miljøklasse A eller biobrændstoffer.

Verificering: Tilbudsgiverne skal fremlægge en underskrevet erklæring om, at produkterne opfylder specifikationerne. Maskiner, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.

Støjemission

2. Maskinens støjmissionsniveau skal ligge under de støjniveauer, der er angivet i nedenstående skema.

Maskine	Enkeltheder	Det maksimalt tilladte lydeffektniveau LWA (dB/1 pW)
Plæneklippere (inkl. havetraktorer)	$L \leq 50$ cm	94
	$50 < L \leq 120$ cm	98
	$L > 120$ cm ($L = \text{skærebredde}$)	103
Plæneluftere	Forbrændingsmotor ($P = \text{nominel effekt i kW}$)	$99 + 2 \lg P$
Buskryddere	$P \leq 1,5$ kW	107
	$P > 1,5$ kW ($P = \text{nominel effekt i kW}$)	110
Kædesave	Elektrisk motor	104
	Forbrændingsmotor ($P = \text{nominel effekt}$)	$108 + 2 P$

Støjemission

2. Maskinens støjmissionsniveau skal ligge under de støjniveauer, der er angivet i nedenstående skema.

Maskine	Enkeltheder	Det maksimalt tilladte lydeffektniveau LWA (dB/1 pW)
Plæneklippere (inkl. havetraktorer)	$L \leq 50$ cm	92
	$50 < L \leq 120$ cm	96
	$L > 120$ cm ($L = \text{skærebredde}$)	101
Plæneluftere	Forbrændingsmotor ($P = \text{nominel effekt i kW}$)	$97 + 2 \lg P$
Buskryddere	$P \leq 1,5$ kW	105
	$P > 1,5$ kW ($P = \text{nominel effekt i kW}$)	108
Kædesave	Elektrisk motor	102
	Forbrændingsmotor ($P = \text{nominel effekt}$)	$106 + 2 P$

	<i>i kW)</i>	
Græstrimmere	Elektrisk motor	94
	Forbrændingsmotor	104
Trimmere og hækkeklippere	Elektrisk motor	96
	Forbrændingsmotor	103
Løvsugere	Elektrisk motor	99
	Forbrændingsmotor	104
Løvblæsere	Elektrisk motor	99
	Forbrændingsmotor	105
Fingerklippere	$P \leq 1,5 \text{ kW}$	107
	$P > 1,5 \text{ kW}$ (<i>P = nominel effekt i kW</i>)	110
Radrensere		93
Jordfræsere		93

Verificering: Der skal foretages en støjmåling af maskinen i henhold til kravene i støjdirektivet (2000/14/EF). Maskinen skal være CE-mærket, have en angivelse af garanteret lydeffektniveau og være ledsaget af en EF-overensstemmelseserklæring.

	<i>i kW)</i>	
Græstrimmere	Elektrisk motor	92
	Forbrændingsmotor	102
Trimmere og hækkeklippere	Elektrisk motor	94
	Forbrændingsmotor	101
Løvsugere	Elektrisk motor	97
	Forbrændingsmotor	102
Løvblæsere	Elektrisk motor	97
	Forbrændingsmotor	103
Fingerklippere	$P \leq 1,5 \text{ kW}$	105
	$P > 1,5 \text{ kW}$ (<i>P = nominel effekt i kW</i>)	108
Radrensere		91
Jordfræsere		91

Verificering: Der skal foretages en støjmåling af maskinen i henhold til kravene i støjdirektivet (2000/14/EF). Maskinen skal være CE-mærket, have en angivelse af garanteret lydeffektniveau og være ledsaget af en EF-overensstemmelseserklæring.

	<p>Motorsmøremidler og brændstof</p> <p>2. Det skal være muligt at anvende biologisk nedbrydelige smøremidler til maskinernes motor (for totaktsmotorer) eller regenererede smøremidler (til firetaktsmotorer).</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal fremlægge en underskrevet erklæring om, at produkterne opfylder specifikationerne.</p> <p>3. Brændstofforbruget i firetaktsmotorer må ved en 50 % belastning ikke overstige 500 g/kWh, målt i henhold til ISO 8178 eller tilsvarende standarder.</p> <p>Verificering: Resultatet af ISO-testen eller en tilsvarende test skal fremlægges. Maskiner, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>
	<p>Maskinmaterialer og -komponenter</p> <p>4. Maskinen skal være designet, så det er muligt at fylde brændstof på og rengøre den, uden at der spildes eller lækkes brændstof. Maskinen må ikke lække olie under almindelig rengøring, og motoren skal være designet, så det er muligt at skifte olie uden spild.</p> <p>5. Plastkomponenter, der vejer over 50 g, skal være mærket i henhold til ISO 11469 eller tilsvarende. Elkabler er ikke omfattet af dette krav.</p> <p>6. Plastmaterialer må ikke indeholde cadmium, bly, kviksølv eller forbindelser heraf.</p> <p>7. Overfladebehandlingsstoffer må ikke indeholde pigmenter eller tilsætningsstoffer baseret på bly, cadmium, krom, kviksølv eller forbindelser heraf.</p>

	<p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende en erklæring om, at produkterne opfylder specifikationer. Maskiner, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>
TILDELINGSKRITERIER	TILDELINGSKRITERIER
<p>Der vil blive tildelt yderligere point for:</p> <p>1. Støjemission</p> <p>Maskiner med lavere støjemission end de maksimalt tilladte værdier, der er angivet i specifikationerne.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal fremlægge resultaterne for laboratorietesten eller et relevant teknisk dossier, hvori angives støjemissionsværdierne i henhold til de testmetoder, der er beskrevet i specifikationerne, eller tilsvarende metoder.</p>	<p>Der vil blive tildelt yderligere point for:</p> <p>1. Støjemission</p> <p>Maskiner med lavere støjemission end de maksimalt tilladte værdier, der er angivet i specifikationerne.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal fremlægge resultaterne for laboratorietesten eller et relevant teknisk dossier, hvori angives støjemissionsværdierne i henhold til de testmetoder, der er beskrevet i specifikationerne, eller tilsvarende metoder.</p>
<p>2. Udstødningsemission</p> <p>Maskiner med lavere udstødningsemission end de værdier, der er fastsat i direktiv 97/68/EF.</p> <p>Verificering: Der skal foretages en test af maskinens udstødningsemission i henhold til den generelle standard i EU's direktiv 97/68/EF og via et efter dette direktiv kvalificeret testlaboratorium. Tilbudsgiverne skal fremlægge resultaterne fra laboratorietesten eller et relevant teknisk dossier.</p>	<p>2. Udstødningsemission</p> <p>Maskiner med lavere udstødningsemission end de værdier, der er fastsat i direktiv 97/68/EF.</p> <p>Verificering: Der skal foretages en test af maskinens udstødningsemission i henhold til den generelle standard i EU's direktiv 97/68/EF og via et efter dette direktiv kvalificeret testlaboratorium. Tilbudsgiverne skal fremlægge resultaterne fra laboratorietesten eller et relevant teknisk dossier.</p>

Centrale kriterier	Omfattende kriterier
3.5 EU's kriterier for grønne offentlige indkøb af maskinsmøremidler (undtagen firetaktsmotorolier)	
GENSTAND	GENSTAND
Indkøb af let biologisk nedbrydelige smøremidler	Indkøb af let biologisk nedbrydelige smøremidler
TEKNISKE SPECIFIKATIONER	TEKNISKE SPECIFIKATIONER
<p>Fornyelige råstoffer</p> <p>1. Det formulerede produkt skal have et kulstofindhold, der kommer fra fornyelige råstoffer (fra vegetabilsk olie eller animalsk fedtstof), på:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ≥ 50 % (m/m) for hydraulikolier • ≥ 45 % (m/m) for fedter • ≥ 70 % (m/m) kædesavsolier og andre smøremidler, som forbruges i processen • ≥ 50 % (m/m) for totaktsolier. <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende en detaljeret beskrivelse af produktets sammensætning, de fornyelige råstoffers oprindelse og en erklæring om, at produktet opfylder ovenstående krav. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>	<p>Fornyelige råstoffer</p> <p>1. Det formulerede produkt skal have et kulstofindhold, der kommer fra fornyelige råstoffer (fra vegetabilsk olie eller animalsk fedtstof), på:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ≥ 55 % (m/m) for hydraulikolier • ≥ 50 % (m/m) for fedter • ≥ 75 % (m/m) kædesavsolier og andre smøremidler, som forbruges i processen • ≥ 55 % (m/m) for totaktsolier. <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende en detaljeret beskrivelse af produktets sammensætning, de fornyelige råstoffers oprindelse og en erklæring om, at produktet opfylder ovenstående krav. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>
<p>Risici for mennesker og miljø</p> <p>2. Produktet må ikke være forsynet med R-sætninger, der angiver, at det indebærer risici for mennesker og miljø i henhold til direktiv 1999/45/EF og 2001/60/EF. Følgende R-sætninger anses for at være relevante for denne produktgruppe: R20 (H332), R21 (H312), R22 (H302), R23 (H330 & H331), R24 (H311), R25 (H301), R26 (H330), R27 (H310), R28 (H300), R33 (H373), R34 (H314), R35 (H314), R36 (H319), R37 (H335), R38 (H315), R39 (H370), R40 (H351), R41</p>	<p>Risici for mennesker og miljø</p> <p>2. Produktet må ikke være forsynet med R-sætninger, der angiver, at det indebærer risici for mennesker og miljø i henhold til direktiv 1999/45/EF og 2001/60/EF. Følgende R-sætninger anses for at være relevante for denne produktgruppe: R20 (H332), R21 (H312), R22 (H302), R23 (H330 & H331), R24 (H311), R25 (H301), R26 (H330), R27 (H310), R28 (H300), R33 (H373), R34 (H314), R35 (H314), R36 (H319), R37 (H335), R38 (H315), R39 (H370), R40 (H351), R41</p>

<p>(H318), R42 (H334), R43 (H317), R45 (H350), R46 (H340), R48 (H372 & H373), R49 (H350i), R50 (H400), R51 (H411), R52 (H412), R53 (H413), R59 (EUH059), R60 (H360F), R61 (H360D & H360FD), R62 (H361f, H360FD & H360Df), R63 (H361d & H360Fd), R64 (H362), R65 (H304), R66 (EUH066), R67 (H336), R68 (H371) og kombinationer heraf.</p> <p>Verificering: Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også. Alternativt kan tilbudsgiverne indsende en liste over alle produktets hovedbestanddele (ethvert stof, der udgør over 5 vægtprocent af smøremidlet), så vidt muligt med navn og med eventuelt EINECS- eller ELINCS-nummer og den koncentration, de anvendes i, sikkerhedsdatabladet (der opfylder kravene i Kommissionens direktiv 91/155/EØF) og sikkerhedsdatabladene for de enkelte bestanddele (der opfylder kravene i direktiv 91/155/EØF og Rådets direktiv 67/548/EØF).</p>	<p>(H318), R42 (H334), R43 (H317), R45 (H350), R46 (H340), R48 (H372 & H373), R49 (H350i), R50 (H400), R51 (H411), R52 (H412), R53 (H413), R59 (EUH059), R60 (H360F), R61 (H360D & H360FD), R62 (H361f, H360FD & H360Df), R63 (H361d & H360Fd), R64 (H362), R65 (H304), R66 (EUH066), R67 (H336), R68 (H371) og kombinationer heraf.</p> <p>Verificering: Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også. Alternativt kan tilbudsgiverne indsende en liste over alle produktets hovedbestanddele (ethvert stof, der udgør over 5 vægtprocent af smøremidlet), så vidt muligt med navn og med eventuelt EINECS- eller ELINCS-nummer og den koncentration, de anvendes i, sikkerhedsdatabladet (der opfylder kravene i Kommissionens direktiv 91/155/EØF) og sikkerhedsdatabladene for de enkelte bestanddele (der opfylder kravene i direktiv 91/155/EØF og Rådets direktiv 67/548/EØF).</p>
--	--

Centrale kriterier	Omfattende kriterier
3.6 EU's kriterier for grønne offentlige indkøb af gartnerydelse	
GENSTAND	GENSTAND
Gartnerydelse udført ved brug af produkter og metoder med lav miljøvirkning	Gartnerydelse udført ved brug af produkter og metoder med lav miljøvirkning
UDVÆLGELSESKRITERIER	UDVÆLGELSESKRITERIER
Tilbudsgiverne skal bevise deres kapacitet til at udføre strukturerede og dokumenterede miljøprocedurer på mindst følgende områder: <ul style="list-style-type: none"> • evaluering af operationens væsentligste miljøaspekter • affaldsminimering og selektiv affaldsindsamling • reduktion af vand- og energiforbruget, også i forbindelse med 	Tilbudsgiverne skal bevise deres kapacitet til at udføre strukturerede og dokumenterede miljøprocedurer på mindst følgende områder: <ul style="list-style-type: none"> • evaluering af operationens væsentligste miljøaspekter • affaldsminimering og selektiv affaldsindsamling • reduktion af vand- og energiforbruget, også i forbindelse med

<p>transport</p> <ul style="list-style-type: none"> • brug af pesticider, herunder herbicider <p>Verificering: Hvis tilbudsgiverne har et EMS (f.eks. EMAS, ISO 14001 eller andre nationale eller regionale officielle systemer) for gartnerydelse, skal de indsende certifikatet for ordningen og de procedurer, der er indført. Hvis tilbudsgiverne ikke er certificerede, skal de fremlægge instruktioner og procedurer, som viser, at de er i besiddelse af den nødvendige faglige kapacitet.</p> <p>Hvis tilbudsgiverne ikke har et EMS, men erfaring fra lignende kontrakter, skal de fremlægge en liste over tidligere udførte kontrakter gennem de seneste tre år med kontaktoplysninger på de relevante ordregivende myndigheder.</p>	<p>transport</p> <ul style="list-style-type: none"> • brug af pesticider, herunder herbicider <p>Verificering: Hvis tilbudsgiverne har et EMS (f.eks. EMAS, ISO 14001 eller andre nationale eller regionale officielle systemer) for gartnerydelse, skal de indsende certifikatet for ordningen og de procedurer, der er indført. Hvis tilbudsgiverne ikke er certificerede, skal de fremlægge instruktioner og procedurer, som viser, at de er i besiddelse af den nødvendige faglige kapacitet.</p> <p>Hvis tilbudsgiverne ikke har et EMS, men erfaring fra lignende kontrakter, skal de fremlægge en liste over tidligere udførte kontrakter gennem de seneste tre år med kontaktoplysninger på de relevante ordregivende myndigheder.</p>
<p>TEKNISKE SPECIFIKATIONER</p>	<p>TEKNISKE SPECIFIKATIONER</p>
<p>Generelle bestanddele i jordforbedringsmidler til gødskning</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De jordforbedringsmidler, der anvendes til at udføre ydelsen, må ikke indeholde tørv eller slam fra rensningsanlæg. 2. Indholdet af organisk materiale i jordforbedringsmidler skal stamme fra forarbejdning og/eller genbrug af affald (som fastsat i Rådets direktiv 2006/12/EF af 5. april 2006 om affald og bilag I hertil). 3. Slam (som ikke stammer fra rensningsanlæg) kan kun anvendes, hvis det kan identificeres som en af følgende affaldstyper (som fastsat i Kommissionens beslutning 2001/118/EF af 16. januar 2001 om ændring af Kommissionens beslutning 2000/532/EF, for så vidt angår listen over affald, og når disse ikke er blandet med udstømnings eller slam, som falder uden for den angivne produktionsproces): <ul style="list-style-type: none"> • 020305: slam fra lokal spildevandsbehandling i forbindelse med fremstilling og forarbejdning af frugt, grøntsager, korn, spiseolier, kakao, kaffe, te, tobak, konserver, gær og gærekstrakt samt 	<p>Generelle bestanddele i jordforbedringsmidler til gødskning</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De jordforbedringsmidler, der anvendes til at udføre ydelsen, må ikke indeholde tørv eller slam fra rensningsanlæg. 2. Indholdet af organisk materiale i jordforbedringsmidler skal stamme fra forarbejdning og/eller genbrug af affald (som fastsat i Rådets direktiv 2006/12/EF af 5. april 2006 om affald og bilag I hertil). 3. Slam (som ikke stammer fra rensningsanlæg) kan kun anvendes, hvis det kan identificeres som en af følgende affaldstyper (som fastsat i Kommissionens beslutning 2001/118/EF af 16. januar 2001 om ændring af Kommissionens beslutning 2000/532/EF, for så vidt angår listen over affald, og når disse ikke er blandet med udstømnings eller slam, som falder uden for den angivne produktionsproces): <ul style="list-style-type: none"> • 020305: slam fra lokal spildevandsbehandling i forbindelse med fremstilling og forarbejdning af frugt, grøntsager, korn, spiseolier, kakao, kaffe, te, tobak, konserver, gær og gærekstrakt samt

<p>produktion og fermentering af melasse</p> <ul style="list-style-type: none"> • 020403: slam fra lokal spildevandsbehandling i forbindelse med sukkerfremstilling • 020502: slam fra lokal spildevandsbehandling i mejeriindustrien • 020603: slam fra lokal spildevandsbehandling i bagerier og sukkervarefabrikker • 020705: slam fra lokal spildevandsbehandling i forbindelse med fremstilling af alkoholholdige og alkoholfrie drikkevarer (bortset fra kaffe, te og kakao). <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende en detaljeret beskrivelse af produktets sammensætning, det organiske materiales oprindelse og en erklæring om, at produktet opfylder ovenstående krav. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>	<p>produktion og fermentering af melasse</p> <ul style="list-style-type: none"> • 020403: slam fra lokal spildevandsbehandling i forbindelse med sukkerfremstilling • 020502: slam fra lokal spildevandsbehandling i mejeriindustrien • 020603: slam fra lokal spildevandsbehandling i bagerier og sukkervarefabrikker • 020705: slam fra lokal spildevandsbehandling i forbindelse med fremstilling af alkoholholdige og alkoholfrie drikkevarer (bortset fra kaffe, te og kakao). <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende en detaljeret beskrivelse af produktets sammensætning, det organiske materiales oprindelse og en erklæring om, at produktet opfylder ovenstående krav. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>																																																												
<p>Farlige stoffer i jordforbedringsmidler til gødskning</p> <p>4. Det maksimale indhold af tungmetaller i affaldet før behandling (mg/kg tørvægt) skal opfylde nedennævnte krav vedrørende farlige stoffer. I det endelige produkt skal indholdet af følgende grundstoffer målt i tørvægt være lavere end nedenstående værdier:</p> <table border="1" data-bbox="188 1061 965 1385"> <thead> <tr> <th>Grundstof</th> <th>100 000 mg/kg (tørvægt)</th> <th></th> <th>Grundstof</th> <th>100 000 mg/kg (tørvægt)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Zn</td> <td>300</td> <td></td> <td>Cr</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>Cu</td> <td>100</td> <td></td> <td>Mo (*)</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Ni</td> <td>50</td> <td></td> <td>Se (*)</td> <td>1,5</td> </tr> <tr> <td>Cd</td> <td>1</td> <td></td> <td>As (*)</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Pb</td> <td>100</td> <td></td> <td>F (*)</td> <td>200</td> </tr> </tbody> </table>	Grundstof	100 000 mg/kg (tørvægt)		Grundstof	100 000 mg/kg (tørvægt)	Zn	300		Cr	100	Cu	100		Mo (*)	2	Ni	50		Se (*)	1,5	Cd	1		As (*)	10	Pb	100		F (*)	200	<p>Farlige stoffer i jordforbedringsmidler til gødskning</p> <p>4. Det maksimale indhold af tungmetaller i affaldet før behandling (mg/kg tørvægt) skal opfylde nedennævnte krav vedrørende farlige stoffer. I det endelige produkt skal indholdet af følgende grundstoffer målt i tørvægt være lavere end nedenstående værdier:</p> <table border="1" data-bbox="1115 1061 1892 1385"> <thead> <tr> <th>Grundstof</th> <th>100 000 mg/kg (tørvægt)</th> <th></th> <th>Grundstof</th> <th>100 000 mg/kg (tørvægt)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Zn</td> <td>300</td> <td></td> <td>Cr</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>Cu</td> <td>100</td> <td></td> <td>Mo (*)</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Ni</td> <td>50</td> <td></td> <td>Se (*)</td> <td>1,5</td> </tr> <tr> <td>Cd</td> <td>1</td> <td></td> <td>As (*)</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Pb</td> <td>100</td> <td></td> <td>F (*)</td> <td>200</td> </tr> </tbody> </table>	Grundstof	100 000 mg/kg (tørvægt)		Grundstof	100 000 mg/kg (tørvægt)	Zn	300		Cr	100	Cu	100		Mo (*)	2	Ni	50		Se (*)	1,5	Cd	1		As (*)	10	Pb	100		F (*)	200
Grundstof	100 000 mg/kg (tørvægt)		Grundstof	100 000 mg/kg (tørvægt)																																																									
Zn	300		Cr	100																																																									
Cu	100		Mo (*)	2																																																									
Ni	50		Se (*)	1,5																																																									
Cd	1		As (*)	10																																																									
Pb	100		F (*)	200																																																									
Grundstof	100 000 mg/kg (tørvægt)		Grundstof	100 000 mg/kg (tørvægt)																																																									
Zn	300		Cr	100																																																									
Cu	100		Mo (*)	2																																																									
Ni	50		Se (*)	1,5																																																									
Cd	1		As (*)	10																																																									
Pb	100		F (*)	200																																																									

<table border="1"> <tr> <td>Hg</td> <td>1</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Hg	1			<table border="1"> <tr> <td>Hg</td> <td>1</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Hg	1		
Hg	1								
Hg	1								
<p>(*) Data vedrørende forekomst af disse grundstoffer kræves kun for produkter indeholdende materiale fra industriprocesser.</p>	<p>(*) Data vedrørende forekomst af disse grundstoffer kræves kun for produkter indeholdende materiale fra industriprocesser.</p>								
<p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende de relevante testrapporter (EN 13650, ISO 16772 eller tilsvarende) for at dokumentere, at ovennævnte kriterier er opfyldt. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>	<p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende de relevante testrapporter (EN 13650, ISO 16772 eller tilsvarende) for at dokumentere, at ovennævnte kriterier er opfyldt. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>								
<p>Smøremidler</p> <p>5. De smøremidler, der skal anvendes til maskinerne, skal være biologisk nedbrydelige og ikke-toksiske. Smøremidlerne skal derfor have et kulstofindhold, der kommer fra fornyelige råstoffer (fra vegetabilsk olie eller animalsk fedtstof), på:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ≥ 50 % (m/m) for hydraulikolier • ≥ 45 % (m/m) for fedter • ≥ 70 % (m/m) kædesavsolier og andre smøremidler, som forbruges i processen • ≥ 50 % (m/m) for totaktsolier. <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende en liste over de smøremidler, der anvendes til at udføre ydelsen (fabrikant og firmanavn). Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også. Hvis de ikke er mærket med EU's miljømærke, skal tilbudsgiverne indsende al den dokumentation, der er angivet i specifikationerne for hvert produkt.</p>	<p>Smøremidler</p> <p>5. De smøremidler, der skal anvendes til maskinerne, skal være biologisk nedbrydelige og ikke-toksiske. Smøremidlerne skal derfor have et kulstofindhold, der kommer fra fornyelige råstoffer (fra vegetabilsk olie eller animalsk fedtstof), på:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ≥ 55 % (m/m) for hydraulikolier • ≥ 50 % (m/m) for fedter • ≥ 75 % (m/m) kædesavsolier og andre smøremidler, som forbruges i processen • ≥ 55 % (m/m) for totaktsolier. <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende en liste over de smøremidler, der anvendes til at udføre ydelsen (fabrikant og firmanavn). Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også. Hvis de ikke er mærket med EU's miljømærke, skal tilbudsgiverne indsende al den dokumentation, der er angivet i specifikationerne for hvert produkt.</p>								

Vandingsmetoder

6. Ved vandings- og vandforvaltningsforanstaltninger skal der:

- sikres størst mulig anvendelse af vand, der ikke er drikkevand (regnvand, grundvand eller genbrugsvand)
- anvendes dækningsmateriale for at undgå fordampning fra de steder, der er angivet af den ordregivende myndighed
- bruges automatiske vandingsystemer som specificeret af den ordregivende myndighed
- udarbejdes periodiske rapporter om vandforbrug.

Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende relevant dokumentation for, at disse kriterier er opfyldt. Den ordregivende myndighed udsteder retningslinjer baseret på vandressourcernes tilgængelighed, som specifikt gælder for vandingsystemets klimaforhold og placering.

7. De automatiske vandingsystemer skal opfylde følgende krav:

- De skal kunne justeres områdevis med hensyn til mængden af doseret vand
- De skal have indstillelige timere, så vandingsperioden kan programmeres
- De skal have hygrometre, der måler jordens fugtighedsniveauer, og som automatisk standser vandingen, når jordens fugtighedsniveau er tilstrækkeligt højt (f.eks. efter regnvejr)
- De skal, når de ordregivende myndigheder finder det hensigtsmæssigt, udnytte lokalt genvundne vandkilder i en kombination af regnvand, grundvand og filtreret husspildevand.

Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende relevant teknisk dokumentation for, at disse kriterier er opfyldt. Den ordregivende myndighed udsteder retningslinjer baseret på vandressourcernes tilgængelighed, som specifikt gælder for vandingsystemets klimaforhold og placering.

Vandingsmetoder

6. Ved vandings- og vandforvaltningsforanstaltninger skal der:

- sikres størst mulig anvendelse af vand, der ikke er drikkevand (regnvand, grundvand eller genbrugsvand)
- anvendes dækningsmateriale for at undgå fordampning fra de steder, der er angivet af den ordregivende myndighed
- bruges automatiske vandingsystemer som specificeret af den ordregivende myndighed
- udarbejdes periodiske rapporter om vandforbrug
- tilvejebringes vandbehovsundersøgelser inden for en måned inden kontraktens start for at definere den mængde vand, der er brug for til hvert grønt område
- foreslås plantearrangementer, når der er behov for at plante nye planter, alt efter deres vandbehov, medmindre dette er besluttet på forhånd.

Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende relevant dokumentation for, at disse kriterier er opfyldt. Den ordregivende myndighed udsteder retningslinjer baseret på vandressourcernes tilgængelighed, som specifikt gælder for vandingsystemets klimaforhold og placering.

7. De automatiske vandingsystemer skal opfylde følgende krav:

- De skal kunne justeres områdevis med hensyn til mængden af doseret vand
- De skal have indstillelige timere, så vandingsperioden kan programmeres
- De skal have hygrometre, der måler jordens fugtighedsniveauer, og som automatisk standser vandingen, når jordens fugtighedsniveau er tilstrækkeligt højt (f.eks. efter regnvejr)
- De skal, når de ordregivende myndigheder finder det hensigtsmæssigt, udnytte lokalt genvundne vandkilder i en kombination af regnvand, grundvand og filtreret husspildevand.

	<p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende relevant teknisk dokumentation for, at disse kriterier er opfyldt. Den ordregivende myndighed udsteder retningslinjer baseret på vandressourcernes tilgængelighed, som specifikt gælder for vandingssystemets klimaforhold og placering.</p>
<p>Affaldshåndtering</p> <p>8. Affald, der produceres i forbindelse med udførelsen af gartnerier, skal indsamles separat som følger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alt organisk affald (visne blade, kviste, græs osv.) skal komposteres på stedet, i virksomhedens anlæg eller ved udlicitering til et affaldshåndteringsfirma. • Organisk træaffald fra grene og lign. skal kværnes på stedet eller i virksomhedens anlæg og anvendes som jorddækning på de aftalte områder. • Emballageaffald skal sorteres i de eksisterende affaldsfraktioner og smides ud i de rette gadecontainere (papir, plast osv.). Emballageaffald fra farlige stoffer, som f.eks. plantebeskyttelsesprodukter, skal imidlertid bortskaffes sikkert på godkendte indsamlingssteder eller gennem en autoriseret affaldsforvaltningsvirksomhed til videre behandling. • Motorolier skal indsamles og håndteres af et autoriseret affaldshåndteringsfirma. • Hvis en havemaskine går i stykker og ikke kan repareres, skal tilbudsgiveren angive, hvor maskinen sendes hen. <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende relevant dokumentation for, at disse kriterier er opfyldt.</p>	<p>Affaldshåndtering</p> <p>8. Affald, der produceres i forbindelse med udførelsen af gartnerier, skal indsamles separat som følger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alt organisk affald (visne blade, kviste, græs osv.) skal komposteres på stedet, i virksomhedens anlæg eller ved udlicitering til et affaldshåndteringsfirma. • Organisk træaffald fra grene og lign. skal kværnes på stedet eller i virksomhedens anlæg og anvendes som jorddækning på de aftalte områder. • Emballageaffald skal sorteres i de eksisterende affaldsfraktioner og smides ud i de rette gadecontainere (papir, plast osv.). Emballageaffald fra farlige stoffer, som f.eks. plantebeskyttelsesprodukter, skal imidlertid bortskaffes sikkert på godkendte indsamlingssteder eller gennem en autoriseret affaldsforvaltningsvirksomhed til videre behandling. • Motorolier skal indsamles og håndteres af et autoriseret affaldshåndteringsfirma. • Hvis en havemaskine går i stykker og ikke kan repareres, skal tilbudsgiveren angive, hvor maskinen sendes hen. <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende relevant dokumentation for, at disse kriterier er opfyldt.</p>
<p>Periodiske rapporter</p> <p>9. Hvert år indsendes en rapport med oplysninger om brændstofforbruget i forbindelse med ydelsen, forbruget af gødningsstoffer, plantebeskyttelsesprodukter og smøremidler og deres betegnelser,</p>	<p>Periodiske rapporter</p> <p>9. Hvert år indsendes en rapport med oplysninger om brændstofforbruget i forbindelse med ydelsen, forbruget af gødningsstoffer, plantebeskyttelsesprodukter og smøremidler og deres betegnelser,</p>

<p>mængden af produceret affald ud fra fraktion og destination samt oplysninger om alle andre foranstaltninger, der har været nødvendige for at udføre de ydelser, der er omfattet af kontrakten (foranstaltninger til at begrænse vandforbruget og emballageforbruget osv.)</p> <p>Verificering: Den ordregivende myndighed kontrollerer løbende overholdelsen i kontraktperioden.</p>	<p>mængden af produceret affald ud fra fraktion og destination samt oplysninger om alle andre foranstaltninger, der har været nødvendige for at udføre de ydelser, der er omfattet af kontrakten (foranstaltninger til at begrænse vandforbruget og emballageforbruget osv.)</p> <p>Verificering: Den ordregivende myndighed kontrollerer løbende overholdelsen i kontraktperioden.</p>
<p>Invasive planter og dyr</p> <p>10. Planter og dyr, der menes at være invasive, skal straks indberettes til den ordregivende myndighed, og der skal træffes passende foranstaltninger i henhold til aftale med myndighedens repræsentant.</p> <p>Verificering: Den ordregivende myndighed kontrollerer løbende overholdelsen i kontraktperioden.</p>	<p>Invasive planter og dyr</p> <p>10. Planter og dyr, der menes at være invasive, skal straks indberettes til den ordregivende myndighed, og der skal træffes passende foranstaltninger i henhold til aftale med myndighedens repræsentant.</p> <p>Verificering: Den ordregivende myndighed kontrollerer løbende overholdelsen i kontraktperioden.</p>
<p>Skadedyrsbekæmpelse</p> <p>11. Brug af kemiske plantebeskyttelsesmidler skal reduceres gennem anvendelse af alternative teknikker (såsom termiske, mekaniske eller biologiske teknikker).</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende relevant dokumentation for, at disse kriterier er opfyldt.</p>	<p>Skadedyrsbekæmpelse</p> <p>11. Brug af kemiske plantebeskyttelsesmidler skal reduceres gennem anvendelse af alternative teknikker (såsom termiske, mekaniske eller biologiske teknikker).</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende relevant dokumentation for, at disse kriterier er opfyldt.</p>
	<p>Fysiske forurenende stoffer i jordforbedringsmidler til gødskning</p> <p>12. I det endelige produkt skal indholdet af glas, metal og plast (summen af hvert element) være lavere end 0,5 % målt i tørvægt.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende de relevante testrapporter (EN 13650, ISO 16772 eller tilsvarende) for at dokumentere, at ovennævnte kriterier er opfyldt. Produkter, der er mærket med et relevant type I-</p>

	<p>miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>
	<p>Kvælstof (N) i jordforbedringsmidler til gødskning</p> <p>13. Kvælstofindholdet i produktet må ikke overstige 3 % total N (i vægtprocent), og uorganisk N må ikke udgøre mere end 20 % af total N (dvs. organisk N $\geq$ 80 %).</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende de relevante testrapporter (EN 13650, ISO 16772 eller tilsvarende) for at dokumentere, at ovennævnte kriterier er opfyldt. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>
	<p>Produktegenskaber i jordforbedringsmidler til gødskning</p> <p>14. Produkterne må ikke modvirke planternes fremspiring eller efterfølgende vækst og skal indeholde mindst 25 % tørstof målt i vægt og mindst 20 % organisk materiale målt i tørvægt.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende de relevante testrapporter (EN 13650, ISO 16772 eller tilsvarende) for at dokumentere, at ovennævnte kriterier er opfyldt. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>
	<p>Sundhed og sikkerhed i forbindelse med jordforbedringsmidler til gødskning</p> <p>15. Produkternes indhold af primære patogener må ikke overskride følgende</p>

	<p>maksimumniveauer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • salmonella: ikke til stede i 25 g af produktet • helmint æg: ikke til stede i 1,5 g af produktet • E. coli: <1000 MPN/g (MPN: most probable number) <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende de relevante testrapporter (EN 13650, ISO 16772 eller tilsvarende) for at dokumentere, at ovennævnte kriterier er opfyldt. Produkter, der er mærket med et relevant type I-miljømærke, og som opfylder ovennævnte krav, anses for at opfylde specifikationerne. Anden relevant dokumentation, f.eks. et teknisk dossier fra fabrikanten eller en testrapport fra et uafhængigt organ, accepteres også.</p>
TILDELINGSKRITERIER	TILDELINGSKRITERIER
<p>Nye prydblplanter</p> <p>1. Der vil blive tildelt yderligere point for brug af prydblplanter, der er økologisk dyrkede.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal angive, hvor stor en procentdel af de prydblplanter, der skal bruges i forbindelse med ydelsen, der er økologisk dyrket i henhold til forordning (EF) nr. 834/2007. Tilbudsgiveren skal i slutningen af hvert år indsende en liste over alle nye planter, der er anvendt, deres pris og (hvis relevant) bevis for deres økologiske oprindelse</p>	<p>Nye prydblplanter</p> <p>1. Der vil blive tildelt yderligere point for brug af prydblplanter, der er økologisk dyrkede.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal angive, hvor stor en procentdel af de prydblplanter, der skal bruges i forbindelse med ydelsen, der er økologisk dyrket i henhold til forordning (EF) nr. 834/2007. Tilbudsgiveren skal i slutningen af hvert år indsende en liste over alle nye planter, der er anvendt, deres pris og (hvis relevant) bevis for deres økologiske oprindelse</p>
KONTRAKTLIGE BESTEMMELSER	KONTRAKTLIGE BESTEMMELSER
<p>Servicekøretøjer</p> <p>1. De køretøjer, der anvendes til at levere ydelsen, skal som minimum opfylde emissionskravene i EURO 4 eller IV.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende en liste over de køretøjer, der anvendes til at levere ydelsen, samt tekniske beskrivelser af disse køretøjer, hvori de relevante emissionsniveauer er angivet. Hvis kravene ikke er opfyldt ved kontraktens start, vil den ordregivende myndighed fastsætte,</p>	<p>Servicekøretøjer</p> <p>1. De køretøjer, der anvendes til at levere ydelsen, skal som minimum opfylde emissionskravene i EURO 5 eller V.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiverne skal indsende en liste over de køretøjer, der anvendes til at levere ydelsen, samt tekniske beskrivelser af disse køretøjer, hvori de relevante emissionsniveauer er angivet. Hvis kravene ikke er opfyldt ved kontraktens start, vil den ordregivende myndighed fastsætte,</p>

<p>hvor lang tid (f.eks. seks måneder) tilbudsgiveren har til at efterkomme denne kontraktbestemmelse.</p>	<p>hvor lang tid (f.eks. seks måneder) tilbudsgiveren har til at efterkomme denne kontraktbestemmelse.</p>
<p>Uddannelse af personalet</p> <p>2. Havepersonalet skal uddannes i gartnermetoder med mindre miljøvirkning, som skal anvendes i forbindelse med den leverede ydelse. Denne uddannelse skal bl.a. omfatte vand- og energibesparende metoder, minimering, håndtering og selektiv indsamling af affald, anvendelse af produkter fremstillet af fornyelige råstoffer, håndtering og forvaltning af kemiske produkter og beholdere, sikker og lovlige brug af pesticider, bl.a. herbicider, herunder forebyggelse af modstandsdygtighed over for pesticider osv. Personalet skal uddannes i kritiske anvendelsessituationer, herunder brug af kemikalier, førend det må udføre denne type arbejde.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiveren skal fremlægge en uddannelsesplan, så snart kontrakten er tildelt, og skal ved udgangen af kontraktperioden fremlægge et certifikat med angivelse af den uddannelse, som både nyt og fast personale har gennemgået.</p>	<p>Uddannelse af personalet</p> <p>2. Havepersonalet skal uddannes i gartnermetoder med mindre miljøvirkning, som skal anvendes i forbindelse med den leverede ydelse. Denne uddannelse skal bl.a. omfatte vand- og energibesparende metoder, minimering, håndtering og selektiv indsamling af affald, anvendelse af produkter fremstillet af fornyelige råstoffer, håndtering og forvaltning af kemiske produkter og beholdere, sikker og lovlige brug af pesticider, bl.a. herbicider, herunder forebyggelse af modstandsdygtighed over for pesticider osv. Personalet skal uddannes i kritiske anvendelsessituationer, herunder brug af kemikalier, førend det må udføre denne type arbejde.</p> <p>Verificering: Tilbudsgiveren skal fremlægge en uddannelsesplan, så snart kontrakten er tildelt, og skal ved udgangen af kontraktperioden fremlægge et certifikat med angivelse af den uddannelse, som både nyt og fast personale har gennemgået.</p>

Forklarende noter

Uddannelse af personale: kan være direkte relateret til miljøkriterierne, men også relevant ud fra en sundhedsmæssig vinkel og bør også omfatte sundhedsbeskyttelse mod støj, støv, håndtering af kemiske stoffer osv.

Pesticider og herbicider: vækker stigende bekymring på EU-plan, for så vidt angår brugen heraf og den stigende modstandsdygtighed, og standarderne harmoniseres på tværs af EU.

Der oplyses om eksponering for kemiske stoffer og om kemisk sikkerhed på: <http://osha.europa.eu/en/legislation/guidelines>

Godkendte lister over aktive stoffer fra EU's database over pesticider findes på: http://ec.europa.eu/sanco_pesticides/public/index.cfm

Procentdel af økologisk dyrkede pryplanter: Den ordregivende myndighed skal angive, hvordan procentdelen udregnes, enten i antal eller euro.

Invasive planter og dyr: vækker stigende bekymring⁴. Udryddelse af invasive planter og dyr er normalt genstand for en separat kontrakt, da det ikke indgår i en rutinekontrakt. Med en specifik kontrakt kan man sikre den korrekte grad af bortskaffelse. En beskrivelse af flere former for udryddelse (harmonisering af standarder) findes på det britiske websted UK Government Business Link⁵.

Miljømærker af type I eller ISO 14024: Miljømærker af type I eller ISO 14024 har underliggende kriterier, der er fastlagt af et uafhængigt organ, og som overvåges i en certificerings- og revisionsproces. De er således en særdeles gennemsigtig, pålidelig og uafhængig informationskilde. Disse mærker skal opfylde følgende betingelser:

- Kravene til mærket baseres på et videnskabeligt grundlag.
- Miljømærkerne vedtages med deltagelse af alle berørte parter såsom statslige organer, forbrugere, fabrikanter, distributører og miljøorganisationer
- De er tilgængelige for alle berørte parter.

Inden for offentlige indkøb kan indkøberne kræve, at kriterierne for et bestemt miljømærke skal være opfyldt, og at miljømærket kan bruges som dokumentation for opfyldelse af kriterierne. De må imidlertid ikke kræve, at produktet er mærket med et miljømærke. Desuden kan indkøberne kun benytte miljømærkekriterier, som gælder egenskaberne i selve produktet eller ydelsen eller produktionsprocessen, og ikke kriterier, der gælder den almindelige ledelse af virksomheden.

Havekøretøjer: Emissionskravene til Euro 5 eller V i de omfattende kriterier betyder, at havekøretøjer typisk er af årgang 2000-2001 eller yngre, eller at de er blevet ombygget for at overholde emissionskravene. GPP-kravene til varevogne er angivet i EU's kriterier for grønne offentlige indkøb af transportydelser.

Personaleuniformer: Kravene til personaleuniformer er angivet i EU's kriterier for grønne offentlige indkøb af tekstiler.

Bevis for opfyldelse af kriterierne: Hvis verificeringen af kriterierne tillader brug af anden relevant dokumentation, kan det f.eks. være et teknisk dossier fra fabrikanten, en testrapport fra et anerkendt organ eller andre relevante beviser. Den ordregivende myndighed skal selv afgøre fra sag til sag, om den fremlagte dokumentation set fra en teknisk/juridisk synsvinkel kan anses for egnet.

---

⁴ http://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm

⁵ <http://www.businesslink.gov.uk/bdotg/action/detail?itemId=1086737527&r.11=1079068363&r.12=1082900123&r.13=1086726920&r.s=sc&type=RESOURCES>

Verificering: Med hensyn til jordforbedringsmidler skal tilbudsgiverne for at bevise, at de opfylder kriterierne, anvende et af EU's relevante miljømærker eller anden relevant dokumentation som f.eks. en laboratorietest. Med hensyn til prydblommer accepteres logoet for økologiske produkter eller anden relevant dokumentation for overholdelse af økologiske standarder. For plantebeholderes vedkommende accepteres Blue Angel eller en erklæring fra leverandøren eller planteskolen. Med hensyn til vandingssystemer kan tilbudsgiverne henvise til den tekniske dokumentation, der ledsager udstyret. Da havemaskiner er omfattet af kriterier for produktionsproces og emissionsniveauer, skal både erklæringer fra fabrikanten og det tekniske dossier for maskinerne fremægges som dokumentation med henblik på godkendelse. Til smøremidler accepteres forskellige miljømærker som bevis for overholdelse. Hvis produktet ikke er certificeret, skal tilbudsgiveren tilvejebringe sikkerhedsspecifikationen for produktet eller laboratorieprøver, hvis sikkerhedsspecifikationen ikke er detaljeret nok til at påvise overholdelsen.

For de produkter, der anvendes til udførelse af gartnerier, kan der henvises til ovenstående dokumentation. Da mange krav vil blive fastsat som kontraktbestemmelser, er det meget vigtigt, at udførelsen af kontrakten, når den først er tildelt, forvaltes, overvåges og kontrolleres korrekt.

Omkostningshensyn

Udførelse af gartnerier i henhold til miljøkriterier kan betyde besparelser for de offentlige forvaltninger. Især anvendelsen af hjemmehørende arter, der egner sig godt til de lokale vækstforhold, kan f.eks. betyde meget færre udgifter til vanding og skadedyrsbekæmpelse. Anvendelsen af effektive vandingssystemer og en rationel udnyttelse af kompost, jordforbedringsmidler og plantebeskyttelsesmidler er gode eksempler på, hvordan omkostningsniveauet kan nedbringes.

Imidlertid findes der ingen tilgængelige, specifikke oplysninger om de forskellige priser på haveartikler eller -maskiner med lavere miljøvirkning. Sommetider kan der opstå ekstraomkostninger på grund af højere priser på produkter, der anvendes i havebrug med lavere miljøvirkning (f.eks. økologiske planter, biologisk nedbrydelige beholdere, miljømærkecertificerede jordforbedringsmidler osv.). Alternative plantedyrkningsmetoder kan også være dyrere (f.eks. biologisk eller mekanisk skadedyrsbekæmpelse).